

Kultur- og likestillingsdepartementet

Innspill til ny strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold

Ref.: 26/3340-

Det vises til departementets invitasjon datert 10. juli i år, der det ønskes innspill på to spørsmål i tilknytning til regjeringens arbeid med en ny strategi, holdt i en overordnet form.

Vi velger å besvare de to spørsmålene i departementets brev samlet.

Vårt utgangspunkt

Reform arbeider for at alle skal aksepteres som den de er, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk - eller andre sider av en person. Likeverd og likebehandling bør også være det selvsagte målet for en strategi for kjønns- og seksualitetsuttrykk. Det er viktig å anerkjenne at som minoritet er skeive i Norge utsatt for betydelig mer diskriminering enn majoritetsbefolkningen, og har levekårsutfordringer som må tas tak i som følge av dette.

En strategi må omfatte alle

Arbeidet med kjønns- og seksualitetsmangfold forstås ofte som avgrenset til LHBTIQ+-politikk. Reform ønsker å utfordre en slik forståelse. Det trengs endring, innovasjon og mangfold i normer knyttet til kjønn og seksualitet. Dette er problemstillinger som verken kan eller bør avgrenses til skeive miljøer alene.

De samme idealene for likeverd må gjelde også samfunnets majoritet, og for deler av den. Sagt på en annen måte: Også mennesker som ikke selv kaller seg eller defineres som skeive, må omfattes av en forståelse av hva som inngår i forståelsen av kjønns- og seksualitetsmangfold, og i en strategi for det samme. Det gjelder særlig i hvordan kjønn uttrykkes, og hvordan ulike uttrykk anerkjennes eller fordømmes.

Definisjonen på kjønnsuttrykk er den ytre måten en person viser kjønnnet sitt på gjennom for eksempel klær, hårstil, sminke, kroppsspråk, stemmebruk og gester. Å fravike samfunnets normer som heterofil, kan være vel så vanskelig som å gjøre det som homofil. Dette rammer både kvinner og menn. Vi vet samtidig at kjønnsrollene er særlig trange for menn. Hvis du er ung mann og velger å kle eller oppføre deg annerledes enn andre, vil du i ulike miljøer og sammenhenger kunne være et soleklart mobbeoffer. Mange unge menn lever dårligere liv enn de kunne, fordi dette ikke tas tak i. Vi lar altså ikke vår solidaritet omfatte alle.

En årsak til dette er at kjønns- og seksualitetsmangfold oppfattes som forbeholdt som sak for de skeive organisasjonene. Dette gjør kampen for et bedre samfunn for oss alle vanskeligere.

Skeive organisasjoner står i fare for å bli marginalisert, mens naturlig allierte i majoritetsbefolkningen utelukkes. En utvidelse av forståelsen til også å omfatte majoritetssamfunnet, vil derfor være til fordel, både for skeive og for alle andre.

Les gjerne også blogginnlegget «Er mangfold bare for LHBTIQ+?» - <https://reform.no/er-mangfold-bare-for-lhbt/>

Den vanskelige transdebatten

Transpersoner er blitt gjort til fiender i en internasjonal kulturkamp, særlig av konservative aktører som framstiller trans som en trussel mot etablerte verdier. Et problem er at medier og politiske aktører, også i Norge, ofte behandler spørsmål om transpersoners rettigheter som en debatt der to jevnbyrdige og like legitime sider står mot hverandre. I praksis er det imidlertid ofte et begrenset antall personer som fremmer svært ytterliggående synspunkter, for eksempel at transpersoner ikke eksisterer eller ikke bør ha de samme grunnleggende rettighetene som andre, eller at transpersoner utgjør en trussel mot barn og den tradisjonelle familien.

Sensasjonelle utspill, og forsøk på å svare på eller avvise dem, risikerer å overskygge mange andre viktige samtaler. En strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold vil kunne bidra positivt til å sette søkelys på flere felt. Fra vårt arbeid vil vi gjerne løfte fram følgende utfordringer:

- Kroppspress, skjønnhetsidealer og spiseforstyrrelser blant homofile og bifile menn.
- Vold i skeive parforhold og utfordringer med å få hjelp.
- Hindringer for homofile og bifile menn i fotball og idrett.
- Skeive menns erfaringer med fertilitet, donorordninger og familiedannelse.
- Manglende variasjon i familie-, kjønns- og seksualitetsmangfold i barnebøker.

Et felles spørsmål både for majoritetsbefolkningen og for minoritetsgrupper er om normene for kjønn og seksualitet er blitt trangere eller videre de senere årene. I denne sammenheng bør en ny strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold søke svar på følgende spørsmål: Hvilke forventninger møter jenter, gutter, kvinner og menn i dag, og hva har disse å si for muligheten til et samfunn med best mulig kjønns- og seksualitetsmangfold?

Oslo, 1. september 2026

Are Saastad /s
daglig leder

Ole Brede Nordfjell
fagsjef